

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ І ОБОРОТНИХ ФОНДІВ

Шевцова С.В., Шевцова Я.С.

У промисловому секторі економіки функціонує основна маса підприємств, управління діяльністю яких охоплює широкий спектр питань організаційного, економічного і фінансового характеру, якість вирішення котрих багато в чому визначається станом основного капіталу, як найбільш капіталомісткого ресурсу зі значним періодом виробничого використання, і оборотного капіталу – наявність, достатність, міра завантаження в обороті якого зумовлюють рівень ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємств. Раціональна й ефективна система управління основним і оборотним капіталом є чинником поліпшення як техніко-технологічної бази, так і фінансово-організаційного стану підприємств.

До окремих питань підвищення ефективності використання основних фондів та забезпечення їх неперервного відтворення у процесі структурної перебудови економіки відносять: поглиблення базових положень теорії відтворення техніко-технологічної бази; адаптація до специфічних умов господарювання підприємств, досвіду управління формуванням, використанням та оновленням основних фондів; удосконалення методів діагностики ефективності використання основних фондів та оцінки їх відтворення; визначення найбільш перспективних шляхів розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування; розробка інструментів, які упорядковують процес прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності основних виробничих фондів.

Оборотним фондам належить особливе місце у структурі капіталу підприємства, оскільки від якості управління ним залежить безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, ліквідність фірми, її платоспроможність і рентабельність. На сучасному етапі розвитку економіки України оборотний капітал як економічна категорія потребує глибшого дослідження та удосконалення організації управління ним на практиці. Підтвердження цьому є збиткова діяльність багатьох підприємств, проблеми, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції у зв'язку з недостатністю фінансових ресурсів. За останні роки вітчизняна економіка майже повністю втратила власний

оборотний капітал, а в структурі оборотного капіталу за напрямками вкладення ліву частку займає дебіторська заборгованість, яка постійно зростає. Відповідно, в структурі джерел формування оборотного капіталу найбільшу частку займає кредиторська заборгованість, яка сьогодні зростає до критичного рівня. Це свідчить про постійне зменшення оборотного капіталу і його осідання у розрахунках, в результаті чого підприємствам в обіг потрібно залучити дедалі більші суми оборотних коштів.

Основними напрямками поліпшення використання основних фондів підприємств є: 1) зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого та швидке залучення у виробництво невстановленого устаткування; 2) скорочення та ліквідація внутрішньозмінних простоїв шляхом підвищення рівня організації виробництва, підвищення коефіцієнта змінності роботи обладнання; 3) підвищення якості ремонтного обслуговування основних фондів; 4) удосконалення виробничої структури основних фондів; 5) модернізація діючого устаткування, машин і механізмів; 6) швидке освоєння проєктних потужностей, введення в дію нових технологічних ліній, агрегатів, устаткування; 7) економічне стимулювання раціонального використання основних фондів.

Поліпшити використання оборотних фондів можна шляхом: удосконалення матеріало-технічного забезпечення (використання відходів; вторинної сировини); раціонального використання, нормування і обліку витрат матеріальних ресурсів; скорочення тривалості виробничого циклу (упровадження потокових методів обробки; зменшення тривалості міжопераційних періодів); зниженням матеріаломісткості продукції (удосконалення конструкцій виробів), т.д.

Наявність на підприємстві значної кількості застарілих основних фондів обумовлює значні невиправдані затрати, які необхідні для проведення капітальних ремонтів, стає суттєвою перешкодою на шляху НТП. В результаті цього зменшуються обсяги випуску продукції та надання послуг.

Маючи чітке уявлення про роль кожного елементу основних і оборотних фондів у виробничому процесі, факторах, що впливають на них, можна розробити комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання основних і оборотних засобів шляхом залучення в господарський оборот наявних на підприємствах внутрішньовиробничих резервів.